

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša  
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva  
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša  
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

## Priznanje težkega položaja učiteljstva.

»Jutranje Novost« prinašajo v 82. številki zanimiv članek o Prekmurju, ki je zelo karakterističen in tipičen tudi z ozirom na položaj in stališče, ki ga ima učiteljstvo pri delu sploh med narodom. Zato podajemo iz članka odlomke, ki zadevajo nas. Razmere so približno povsod enake.

Le narodna zavednost in politično šolanje, to je vzgoja — nas reši iz sedanjega težav polnega položaja.

Rečem: vzgoja in še enkrat dobra vzgoja je potrebna v Prekmurju.

Lahko bi mi rekli, saj plačujemo do 200 učiteljev v Prekmurju, zakaj torej ne delajo? Da to je pač druga zmot, ki nas ne nusi naprej. Le učiteljstvo kljub temu da hoče in zna delati, ne zmore vse, celo z začetkom ozdravljenja ne zmore. Saj suha teorija nič ne zaleže tam, kjer se ne da pokazati na dejstva kot na rezultate delovanja po teoriji. Da bi se nekako razumljivo izrazil navedem tudi nekaj konkretnega.

Učitelj pravi: v ujedineni domovini se nam bo dobro godilo. Doma pa sliši otrok: zaprti smo v kletko — ki se ji pravi — Prekmurje: kakor ponočne zveri nas pretihotani palir — bodisi že na Madžarsko ali drugam in potem nas odira carinar, kadar pripeljamo z žuljem zaslužen žito.

Učitelj uči: sedaj smo svobodni. Doma pripovedujejo: ustrelili so graničarja srčica, ker je hotel na delo.

Učitelj pravi: vsak siromak bo imel kos zemlje. Doma sliši otrok: on je dobil zemljo, ki jo bo z mačko oral, a mi, ki smo zadosti močni za obdelovanje kar 15 oralov zemlje, je ne dobimo češ, imamo za vsako osebo oral svojega.

Torej sama šolska vzgoja ne pomaga. Vsi činitelji, ki imajo v rok sedanjost

in bodočnost Prekmurja, morajo delati smotorno in strumno.

Poglaviti vzrok vsega zla pa tiči v deistvu, da se vsako ozdravljenje oktroira od zgoraj. Marelica je plemenito sadje toda uspeva le v toplih krajih in na rodni tleh! Ozdravljenje se mora začeti od spodaj računati se mora s tem, kar je, sicer bo stavba v zraku visela in se prav gotovo zruši. In tako smo prišli spet do izhodišča naših premišljevanj. Narodno, gospodarsko in seveda kulturno nešolanje naš v bistvu dober in priden Slovenec, kar se na tiče politične zrelosti, je popolnoma neorijentiran. Začeti je treba torej baš na osnovni struji.

Dvignite našega kmeta iz današnje revščine, pomagajte mu gospodarsko da bi na ta način zbudili željo po kulturi, nudite mu le pravo slovansko kulturo in zmagali ste!

Poglejmo še učiteljstvo, ki živi res med narodom in je poklicano, da začne ozdravljeno delo. Večina teh so begunci. So brez pohašiva brez zadostne oblike. Ker živijo dražje nego ostali tovariši širom Slovenije delajo le za bomo hrano. Le oglejte si, kateri ima udobno stanovanje kateri je oblečen izobražencu dostojno. In od teh ljudi želite pozhrtvovanje dela za narod in domovino?

Na vodilnem mestu bi se morali zavdati tega, da vendar slovenski učitelj predstavlja inoslovensko kulturo v vsaki zakotni vasi Prekmurja, torej ogledati si je treba koga postavimo za tega reprezentanta in dati mu moramo sredstva da res lahko reprezentira!

K temu članku, ki prav dobro ilustrira naš položaj in naše razmere nimamo kaj dodati.

Posnamemo samo tri kompetente, ki ovirajo naše delo in pozivamo:

1. Vladajoči faktorji naj prav resno prično z izboljšanjem neurejenih vnanjih razmer, da ne bodo nasprotne z načeli vzgoje ljudstva.

2. Resno naj odpomorejo gmotnemu in socialnemu slabemu stanju učiteljstva.

3. Resno naj prično zatirati in krotiti ljudske hujskače demogoge in javni tisk na kar smo opozorili v zadnjem uvodniku.

## V obrambo našega učiteljstva.

(Dopis izven uredništva.)

»Resnica oči kolje« slišim že danes kot odgovor na svoje misli, ki jih hočem tukaj navesti. Pa vseeno ne morem držati jezika za zobmi, kajti vzlic odkritemu priznanju, da so žalibog pogostoma upravičeni očitki, ki padajo ob vsaki priliki na nas mlajše tovariše vzlic dejstvu, da že marsikateri sam s trpko boleštvu v srcu obsoja samega sebe radi mrtvila, iz katerega se ne more dvigniti kakor bi rad, se mi zdi sodba naših starejših tovarišev vendarle pretrda in presplošna.

Rad priznavam njihovo mnogostransko delavnost in velike zasluge tako na pedagoškem in kulturnem polju sploh, kakor tudi v stanovskih zadevah, vsa čast njihovi idealni požrtvovalnosti in tudi sam sem mnenja, da mlajša generacija našega stanu najbrž ne bo izvršila toliko vidnega in neposrednega dela. Toda predno se izreče splošna sodba in obsojda da nam manika idealizma, stanovske zavesti ter delavnosti je treba poseči nekoliko globlje. Treba je premočiti čas in razmere, v katerih se je vzgojeval naš naraščaj zadnje, zlasti vojno dobo, treba je upoštevati prilike, v katerih smo začeli službovati in se ozreti na zahteve ki jim mora zadostovati osnovna šola in na one pred desetletji.

Izobrazba, ki jo dajejo učiteljska svojim gojencem, je zadostovala takrat morda popolnoma, da je učitelj novinec že izpočetka lahko izhajal, imel je potemtakem več časa in prilike za udejstvova-

nie na drugih toriščih, se je lažje specializiral in dosegel večjo sposobnost v tej ali oni stroki. A danes? Znanje, ki ga dobi učiteljski sedaj, je vsled zastarele organizacije učiteljske ravno tako, kakor je bilo pred desetletji, zahteve na ljudskih šolah pa so precej drugačne in večje. Siromak nastopi službo, naleti na težkoče, katerih na vadnici niti sledu ni bilo in »plava«. Ako hoče doseči tisto stopnjo sposobnosti ki je potrebna za uspešno delovanje, mora se z veliko vnemo posvetiti edino le šolskemu delu, mora »zanemarjati« izvenšolsko udejstvovanje in vse svoje duševne sile osredotočiti v to, da postane kdaj dober učitelj-vzgojitelj. Za kar so imeli starejši tovariši na razpolago deset, dvajset ali celo več let, namreč da so se seznanili z novimi metodami in vzgojnimi načeli, to mora zmagati danes učitelj novinec v mnogo krajši dobi.

Sicer na šolanje zlasti v vojnem času ni primerjati z onim v normalnih razmerah prejšnjih let. Ne samo, da kvalitativno ni dosegalo že itak zelo skrčenih in skromnih učnih smotrov, je iztrgala vojaška obveznost premmogo še predčasno iz učenja ter jih odvedla tja, kjer se ni ubijalo samo telesa, ampak tudi duha, kjer so se rušili ideali kjer je sirovo in nizkotno vojno življenje, kakor slana morilo mehke in vzorejmlive duše. Za ustaljene in utrjene značaje starejših mož ti vplivi gotovo niso bili tako usodni in nevarni, mlajši na marsikateri z muko v duši gleda razvaline nekdanjih sposobnosti, energije in na lepih načrtov, ki jih je nekoč vnet in navdušen študent, koval za bodoči poklic. Vojna ga je ogolufala za najlepšo dobo življenja ko se pravzaprav šele razvija cvet, ki naj bi pozneje rodil dober in zdrav sad.

V tem času se je pa precej, ako ne docela, razblinilo tudi teoretično znanje in je moral začeti potem takorekoč zopet pri in pridno delati da je v nekaj

## LISTEK.

### Pedagoški zbornik za leto 1922.

Izdaja Slovenska Šolska Matica v Ljubljani. — Uredil dr. K. Ozvald. (XX. zvezek).

Slovenska Šolska Matica v Ljubljani razpošilja ravnokar svoje letošnje publikacije. — Kot prvo in nekako vodilno knjigo te korporacije moramo pač smatrati »Pedagoški zbornik«.

Priznati moramo da nam letošnji zbornik nikakor ne ugaja po vsebini. Na prvi pogled nas »zbornik« potrjuje v mnenju, da je vsa snov nekako tako nanizana, brez pravega načrta, brez smotra, kakor je ravno prihajala uredniku v roke. In več stvarine je v zborniku, ki ni nikakor primerna za zbornik, ki imei trajno vrednost. Po našem mnenju nikakor niso sledeče vesti ali če hočete razprave primerne za »zbornik«. 2. »Zbornik za pučko prosveto«, K. Ozvald. — 3. »Krščanska zajednica mladih ljudi« (Istega urednika). — 4. »Ob tridesetletnici« »Nastavnog Viesnika« (Isti) in 5. »Prvi doktor pedagogike« (K. O.). To so pač črtice recimo za kak dnevnik ali pa ted-

nik, nikakor pa niso primerne za »zbornik«.

»Pedagoški zbornik« bi moral biti — vsaj po našem mnenju — tako urejevan, kakor je n. pr. »Pädagogischer Jahresbericht« ki ga izdaja vsako leto znana knjigarna v Leipzig-u Friderik Brandstetter — letos že 74 letnik — s sodelovanjem priznanih strokovnjakov šolnikov. V em letniku so obdelane strokovno vse manoge šolstva, v njih se razpravlja o vseh v enem letu izišlih knjigah dotične stroke n. pr. »Pädagogik«, »Naturkunde«, »Zeichnen«, »Geographie« itd. — Umevno da se čitatelj tega »zbornika« seznani v prvi vrsti z izdajo nemških publikacij a v našem »zborniku« bi se pa prav lahko obdelala stvarina posameznih strok na ta način, da bi se zbrala tozadevna letna produkcija slovenskih, hrvaških, srbskih, čeških mogoče tudi ruskih, bolgarskih in če hočete — še nemških publikacij.

Toda preldimo k posameznim razpravam. Kot prva razprava je: K. Ozvald: Kdo je izobražen? — V tej razpravi je lasno začrtana pot prave izobrazbe, dodali bi še da kot č) točka velja še to da se k izobrazbi naj prištevajo še zahteva da izobražen človek dajal svojo izobrazbo bližnjemu nesebično v njegovo korist.

Izvajanjem dr. St. Rapétya v razpravi: »Učitelj in univerzitetna izobrazba« pritrjujemo v polnem ob-

segu. Akademsko natrpano osnovno-šolski učitelj bi ne mogel nikdar postati pravi narodni učitelj, kajti po našem mnenju tudi naše univerze nikakor ne nudijo onega, lahko bi rekli splošnega znanja, ki ga potrebuje ravno osnovno-šolski učitelj, če hoče biti v resnici učitelj-vzgojitelj. Univerza le specializira posamezne slušatelje, in osnovna šola ne potrebuje specializistov-učenjakov.

Fr. Čibeji je v svojem gostobesednem članku: Pota in razpotja v sodobnem »mladinskem gibanju« nanizal veliko lepih stavkov, toda — žal — naj se nam oprostijo kljub večkratnemu nazljivemu čitanju — nismo prišli do jedra tega članka in še danes ne vemo, kaj hoče avtor s tem člankom.

Dobra je razprava Fr. Finka: »Metodične smernice za pouk slovenščine pri Neslovencih«: učitelji manjšinskih osnovnih šol bodo našli v tej razpravi mnogo dobrih misli in želimo samo to da prebero to razpravo vsi oni, ki imajo delo na teh manjšinskih šolah. — Na razpravo se najbrže prilčno še povrnemo.

II. Kulturni pregled: Kot prva razprava »Akademski socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani«, avtor Franjo Žgeč, stud. phil, zavzema 5 drobno tiskanih strani. — Ne vemo kako pride slovensko učiteljstvo do tega da prinaša naš »pedagoški zbornik« razprave, ki jih lahko

beremo z malimi izpremembami v drugih revijah. Tako n. pr. lahko čitamo to razpravo v 3. in 4. zvezku prvega letnika vzorno urejevanega »Zbornika za pučko prosveto« str. 125 in 169.

Upravni odbor Slovenske Šolske Matice bi moral skrbeti za to, da nudi učiteljstvu tudi v tem oziru kaj izvirnega. In slednjič smo mnenja, da za tako misel, kakor je ta o »ljudski univerzi«, ni treba delati take reklame, kajti to misel izvršujemo po nekaterih krajih že davno. Ker pa ne obočamo slučajno vsacega našega dela na »veliki zvon«, gre naša javnost — gluha in slepa — mimo. Imamo na zavest, da vršimo to že davno dejansko o čemur premmogi šele akademsko razpravljajo.

Konečno ne smemo prezreti razprave: »Zamorjene sile«, kjer avtorica Alojzija Štebi razpravlja o dokaj delikatni stvari na 12. straneh na podlagi razprave dr. Žiškove iz l. 1908, pod naslovom: »Erhebungen über die Kinderarbeit in Oesterreich im Jahre 1908«. — O tej prezanimivi brošuri smo precej obširno pisali svoječasno že v »Naših Zapiskih«.

V tolažbo avtorice »Zamorjene sile« povemo da je višji šolski svet ravnokar izdal naredbo, s katero upa zmanjšati število domačih nalog.

letih dosegel vsaj ono stopnjo sposobnosti, ki to je imel ko je ostavil zavod. Toda koliko truda in časa je še treba, da se povsne tja, kjer naj bi stal danes vsak učitelj tako glede na strokovno znanje, kakor tudi z ozirom na splošno izobrazbo.

Zdi se mi pa tudi edino pravilno da skrb mlad učitelj v začetku svojega službovanja v prvi vrsti za svojo izobrazbo da se posveti z vso vnetostjo svojemu poklicu v ožjem smislu. Posebno se mi vidi to potrebno danes, ko zahteva šola celega moža, ko je treba mnogokrat jeklene volje in železnih živcev, da v teh obupnih razmerah z uspehom ovladamo iz src nam izročene mladine raznovrstne plevel in strup, ki se je tako strahotno razpaseel pod vplivom splošne demoralizacije sedanjega časa. Slaba je usluga narodu in državi cepiti svoje telesne in duševne moči na kvar šoli in poklu. Dvema gospodoma je težko služiti in polovičarstvo ni nikoli nič prida. Razume se pa, komur izven njegovega poklica še preostala časa in moči, kdor je v današnjih časih nekaj »človek in pol«, da sodeluje tudi drugod, da pomaga pri vzgoji in izobraževanju širših plasti naroda, kakaj »kar more to mož je storiti dolžan!« Sicer pa vzgoja naroda ni le monopol učiteljskega stanu ampak dolžnost inteligence sploh.

V zadnjem času je takozvano izvenšolsko prosvetno delovanje nekaterih mlajših tovarišev mnogo več škodovalo nego koristilo. V svoji ognjevitvi nepreudarnosti se je zaletel marsikateri predaleč, hotel kar čez noč vse preobrniti in prenoviti, a je s tem zelo škodoval stvar, svojemu ugledu, kakor tudi vsemu

stanu. Bolje je, čakati zrelejših let in prepušiti vsa vodstva starejšim, izkušenim, kajti lažje je pričeti popolnoma iznova, nego popravljati napake.

Mislím da bi bili vredni upoštevanja navedeni vzroki naše »indolence«, zakaj večina nas prižadetih sama najbolj trpi, da ne more že kaj izpočetka vršiti svojega poklica kot pravi narodni učitelji, kakor smo nekoč sanjali. Ne oporekam pa, da je treba tu in tam včasih graje. Toda nekaj plevla je med pšenico zmiraj, je bil in bode in naravno je tudi, da se ob slabih letinah polavi v večji množini.

P. Bogovič:

## Učitelji - ministri.

(Dalje.)

Dmitrov

I ako maleni broj, ipak ima i u malem narodu ljudi, koji su sebi jačinom svoga uma prokrcili put kroz najgore životne neprilike i podigli se na najviša mesta. Jedan između takvih je i bugarski učitelj Dmitrov. Mnogo je godina učiteljavao u zapuštenim krajevima Makedonije. Borio se sa svim mogućim neprilikama, ali nikad nije klonuo. U njemu je uvek plamtio veliki idealizam, živo rodoljublje do svoje domovine i jaka volja za rad, za narod. U Stamboljskijevom kabinetu bio je ministar unutarnjih dela. Izdao je naredbu o progoni makedonskog komiteta. »Makedonstvujušci« osvete mu se, prošle godine, atentatom i on plati svoju požrtvovnost i ljubav za narod, svojim životom.

(Dalje prih.)

vanju učnih knjig za pouk in vzgojo v narodnih šolah. Zaradi tega se zahteva, da se odpravi monopol na učne knjige za narodne šole, ker je škodljiv za povzdigo pouka v narodnih šolah, ter naj se dovoli svobodno tekmovalstvo, ki pomaga k povzdigu pouka v narodnih šolah.

Monopol na šolske knjige je preostanek iz starih reakcionarnih časov svobodno tekmovalstvo pa znači in omogoča potrebni napredek.

(Dalje prih.)

## Ferijalni Savez učiteljstva.

KAJ PRIČAKUJE DIJAŠTVO OD UČITELJSTVA V F. S.?

(Konec.)

Da pa bo to mogoče, mora prihajati srednješolski pomladnik na zavode že upoznan z F. S.; treba je, da učiteljstvo že preje omogočuje golemim ljudskim šol delovanje v F. S., kajti oni imajo isto pravico do F. S., katere se pa pač preje ne bodo mogli posluževati, dokler jih ne vzamejo pri tem učitelji — sami člani F. S. v okrilje.

Pristop učiteljstva je F. S. zelo prihljal realizaciji njegovih načrtov v ferijalnih ugodnostih. Prepričan sem da bodo v šolah vseh večjih krajev naše države nameščena svratišča F. S. S tem bodo prenehala doslej običajna potovanja na daleč z železnico, ki dijaštvu poleg površnega in splošnega poznavanja naših krajev donášajo le napore, kar pa ni namen F. S. Omogočani bodo res pristrčni stiki med članstvom F. S.; zginile bodo ostre stanovske razlike učiteljstva pa bo v dijaštvu ki bo v bodoče zasedlo važna mesta v državni upravi in v javnem življenju, imelo pristrčne prijatelje in zagovornike učiteljskih interesov.

Zmanjšana pa bo s tem ona velepomembnost vozne olajšave radi katere je doslej ugled F. S. padel in raste vzporedno z vsakokratnimi izpremembami v Min. Saobračala.

Glavna naloga učiteljstva bo pospeševanje društvenega razvoja, predvsem pa nadziranje obnašanja ferijalcev na njihovih ferijalnih potovanjih: vsaka njiva ima svoj oblev. Tudi F. S. se je moral doslej odpreti z njim. Kaj je pomagala delavnost upravnih organov F. S. med letom, ko pa je nemarnost nekaterih uničila vse uspehe F. S. med počitnicami. Obstojačo proti nim sicer stroge odredbe toda kaj ko jih ni nihče vršil. Član dobrotvor F. S., pri katerem se je nerednost izvršila, se je čutil kvečjemu osebno, ne pa kot član F. S. ušel, je odbil za nadaljne dobrotvorstvo mesto da bi ukrenil potrebne korake za zaščito družinskih interesov.

Učiteljstvo bo sedaj vršilo to dolžnost, F. S. mu bo dal na razpolago vsa najostrejša sredstva s pomočjo katerih bo učiteljstvo enkrat za vselej onemogočilo take stvari, ki bi jemale F. S.-u ugled, kakor ga zasluži.

Treba je urediti v bodoče razmerje med učiteljstvom in dijaštvom v F. S. Učiteljstvo je pristopilo v F. S. v organizacijo, ki si je svoj ustroj tekot let po potrebi prakse preuredila in izpopolnila. Učiteljstvo naj prilagodi svoje zahteve do sedanjemu ustroju F. S., kakor bo F. S. na najširši podlagi upošteval potem položaj učiteljstva. V bistvu nedotaknjeni je treba pustiti ustanove, ki so se za F. S. izkazale eminentno važne, kakor kongres, pokrajinske zbornice in pokrajinske poverjenike.

Ako velja za koga, da mu je vršiti svojo dolžnost, ne samo kolikor mora, ampak kolikor snoh more velja to za učitelja.

Učiteljstvo vrši svojo vzgojno nalogo i izven šole v F. S., a to mu je predvsem omogočeno v skupnih Pokrajinskih zborih (nekakih širših posvetov P. F. S. iz pokrajine) in v skupnem kongresu. Ostalo se bo uredilo naravno po številčnem razmerju glasov. Organizacija potrebuje enotnosti: težko da bi F. S. pristal na ločene upravne jedinice, v katerih bi tičale kralj razkroja. To zadevo bo uredil III. kongres F. S. ki se bo vršil okoli 17. avgusta 1923 v Beogradu: tega se bodo kot enakopravni člani udeležili že delegati učiteljstva P. F. S. Želeli pa je da se preje udeležijo oficijelno IV. Pokrajinskega zbora za Slovenijo, na katerem bodo P. F. S. iz Slovenije dne 31. junija uredile program ki ga bodo zastopale na kongresu: uam, da se bodo posvetovanja med zastopnikom učiteljstva P. F. S., g. učit. Šemetom in med U. O. F. S. že v toliko razvila, da bomo stvorili fronto P. F. S. iz Slovenije za enotni nastop na kongresu.

Učiteljstvo ima po vsem tem pravico da stavi na nas isto vprašanje: kaj nudite vi nam?

S tem, da so učitelji postali člani F. S., dostopne so jim vse ugodnosti F. S., svratišča kolonije, skratka vse, kar F. S. premore. Najbolj pereče je vprašanje voznih olajšav. Dijaštvo ima vobče po naredbi s 30. novembra 1921 pravico do četrtninske vožnje po progah državne železnice in polovične po progah Južne železnice a to v grupah od najmanj 10 oseb; za ferijalce velja ista ugodnost, le da oni morajo tvoriti grupe od najmanj 5 oseb. Te ugodnosti se ferijalci poslužujejo z Dačko legitimacijo; že lani je uprava F. S. zahtevala od Min. saobračaja posebno Nastavniško legitim., ki bi jo uporabljali vsi v F. S. včlanjeni profesorji in učitelji. Toda Min. je Upravo zavrnilo z ugovorom: Kaj zahtevate vi za učitelje, ko pa v svojih vrstah razen nekaj desetoric idealistov nimate pokazati nastavnikov!

Tudi v F. S. se je dijaštvo v l. 1920. vpisalo na riziko delno uspelo in delno propadlo. A vendar se je borilo še naprej v zavesti, da more le v skupni organizaciji doseči svoje cilje.

Že lani so se učitelji in profesorji v F. S. vozili z Dačko legitimacijo, kot z edino veljavno ferijalno legitimacijo. Uprava F. S. je pred kratkim dobila od Min. saobračaja zagotovilo, da bo Dačka legitimacija veljala letos i za učitelje in ne samo praktično, temveč tudi teoretično.

Upravni odbor F. S. je pripravljen, da vrne vsem učiteljem, ki bi se letos vpisali v F. S., a se ferijalnih ugodnosti ne mogli posluževati članski prilog za centralo, oziroma da ga pridržijo kot članski prilog za naslednje leto.

U. O. F. S. hoče s tem naznačiti, da nima namena učiteljstva opleniti, temveč samo želi, da bi s svojim pristopom v F. S. učitelji podčrtali upravičenost zahtev F. S. in da bi stali rami ob rami z omladino v delu za narod.

Za pokrajinsko poverjeništvu Ferijalnega Saveza Ljubljana Maček Viktor, pokrajinski poverjenik F. S. za Slovenijo.

—f Počitniški izlet. V zadnji številki (18) je tiskovna pomota. Priglasenih ni 60 tovarišev in 15 tovarišic, temveč 60 tovarišic in 15 tovarišev.

## Obrambni vestnik.

—ob Se že oglašajo in hujšajo ljudstvo na učiteljstvo — namreč podeželski župniki ki jim je kajpada greben po volitvah silno zrastle. V ilustracijo sledeče: V majhnem kraju severnega obmejnega šolskega okraja službuje nadučitelj, ki »greni« župniku njegovo težko življenje s tem da mu uia povedati resnico naravnost v obraz. Resnica pa baje kolje oči — pravi pregovor — župnik trdi seveda drugače, da je namreč to »obnašanje nekulturnega človeka«, če se kdo drzne uveljaviti župnikovemu samodržstvu, nasprotno mnenje, kakor je to parkrat storil omenjeni učitelj. Zato pa je nujna potreba, radi tega tudi njemu življenje »zagreniti« in nahujskati ljudstvo nanj. In tega krščanskega (?) načela se poslužuje župnik v izdatni meri. Značilno je, da zahajajo ljudje k njemu po informacije glede poletnih oprostitvev — in to navadno takrat, ko jim je šolsko vodstvo obrazložilo, kdo samo more uživati ugodnost pol. oprostitvev. Župnik, ki ali ne pozna odredb glede pol. oprostitvev ali pa sramežljivo igra vlogo Pflata trdi in dopoveduje ljudem, da bi morali biti poleti oproščeni tudi taki učenci, ki pohajajo komaj 6. leto šole, pa jih šolsko vodstvo gotovo ni predlagalo v oprostitvev. In ravno v tem tiči vsa perfidnost farizejca. Ljudstvu je treba prikazati učiteljstvo v taki luči, da ga bo zasovražilo in ribarjenje farovških močitev v kalnem se bo vršilo nemoteno, njih slava in gloria pa bo rasla v nebotične višave. — Po njih delih jih boste spoznali!

## Iz Jugoslavije.

— Službena pragmatika. Ministrski svet je na seji dne 4. t. m. razpravljal načrt uradniškega zakona. Ministru za izenačenje zakonov Marku Trifkoviču je naloženo da po končanih formalnostih predloži ta zakon narodni skupščini. Vsebinsko zakona je v osnovi ostala ista, kakor je v načrtu izdelan od prejšnje koalicijske vlade, z izpremembo, da se temeljne in položajne plače podvoje. Staremu načrtu so pridružena tudi dopolnila zakonodajnega odbora in pa dopolnila vlade. — Predpogoj za izvedbo je redukcija uradništva in davčni zakon.

10

## Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)\*

(Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU. »Naloge učiteljske organizacije v ujedinjeni domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

### 3. V POGLEDU IZPELJAVE POUKA IN VZGOJE V NARODNIH ŠOLAH.

Normalni učni načrt.

Pouk in vzgoja v narodnih šolah se uravnava po obče določenem učnem načrtu in programu.

Z ozirom na veliko važnost vprašanja, kako naj se uravnava pouk in vzgoja v narodnih šolah, da bodo v polni in največji meri odgovarjale svoemu namenu, se predlagajo te-le zahteve:

#### Temeljna načela za sestavo učnega načrta.

1. Kdo naj sestavlja načrt. Izdelava načrta in programa za pouk in vzgojo v narodnih šolah mora biti poverjena vsakomur najkompetentnejšim osebam za ta tako važen posel: ti naj bodo: najboljši zastopniki poedinih predmetov, katere vsebuje učni načrt narodnih šol in najboljši in najizkušenejši šolniki narodnih šol.\*

2. Enoten učni načrt za vso državo. Radi velikega vpliva, ki ga ima narodna šola na državni in nacionalni razvoj, zahtevajo državni in nacionalni interesi sestavo splošnega in enotnega učnega načrta za vse narodne šole v državi. Odstop od predpisanega programa se more dovoljevati samo tedaj, kadar to zahtevajo nepremostljive ovire prebivalstva ene oblasti ali kadar nastopijo izvanredne razmere toda vsakokrat samo po predhodnem odobrenju centralne državne uprave na predlog oblastva šolske uprave.

3. Učni jezik in črkonis. Pouk v narodnih šolah se vrši v jeziku ali narečju, katerega govori večina prebivalstva v dotičnem kraju, toda vsak učenec in učenka se mora v narodni šoli naučiti tudi državnega jezika; enako mora vsak učenec biti deležen tudi pouka iz materinskega jezika, ako njegov materinski jezik ni učni jezik v šoli, v kateri se uči.

Vsi učenci in učenke narodnih šol se morajo v času šolanja priučiti obeh črkonisov, da se lahko poslužujejo cirilice in latinice in da dobro razumevajo vsa narečja državnega jezika.

4. Špocialni učni načrti. Za vsako kategorijo narodnih šol mora biti izdelan poseben učni načrt in program; toda ker tvorijo vse kategorije narodnih šol eno organsko celoto in enoten šolski sistem, morajo tudi vsi posamezni načrti in programi za poedine kategorije narodnih šol tvoriti celoto in biti le njeni sestavni deli. Zato se zahteva, da vse učne načrte in

programe za vse vrste narodnih šol izdelata ista korporacija ali komisija.

5. Minimalni in maksimalni učni načrt. Učni načrt mora predpisati v kolikem obsegu naj se obdelata učni predmet, v kateri šoli in v katerem razredu v normalnih razmerah, kar pa se lahko po nastali potrebi spremeni in dopolni na podlagi dovoljenja pristojnih šolskih oblasti.

6. Učni smoter pouka. V vsakem učnem programu mora biti za vsak poedini učni predmet na kratko izražen tudi smoter pouka iz dotičnega predmeta kakor tudi kratka metodična navodila radi racionalnejše izpeljave predmetnega pouka.

7. Učna pot. Pouk iz predmetov, ki se poučujejo v več razredih in tečajih zaporedoma se uravnava tako, da se pouk iz teh predmetov v višjih razredih in tečajih stopnjema razširja in dopolnjuje.

8. Razvrstitev predmetov in tedenskih ur po razredih. Učni program naj predpiše in določi dobo pouka posameznih predmetov z ozirom na njih uvrstitev v posamezne razrede vseh vrst narodnih šol: učni načrt naj na predpiše število tedenskih ur za vsak učni predmet in za vsak razred vseh vrst narodnih šol. Učni načrti in programi morajo biti v popolni harmoniji.

9. Relativno obilnatni učni predmeti. Omogočiti je, da lahko dečki in deklice narodnih šol, posebno v šolah za nadaljno izobrazbo, obiskujejo razen obveznih predmetov tudi neobvezne predmete ki bi jim v življenju koristili, kakor n. pr.: glasba, stenografija, daktelografija, umetno žensko ročno delo, književodstvo, tuji jeziki itd.

#### Učila za narodne šole.

Za dosego racionalnega pouka v narodnih šolah je potrebno, da se čimprej oskrbe vse narodne šole s potrebnimi učili. Radi tega se zahteva, da prevzame ministrstvo prosvete inicijativo za izdelavo potrebnih učil za vse vrste narodnih šol in to z osnovanjem državnih zavodov za potrebno izdelavo šolskih učil v državi ali pa s podpiranjem zavodov privatne inicijative, v svrhu nujne odpo-moči te potrebe in tega nedostatka.

#### Cenzura in monopol učnih knjig.

Za dosego racionalnega pouka v narodnih šolah so potrebne tudi dobre šolske knjige. V tem pogledu se stavlja sledeče zahteve: Interesi države in naroda zahtevajo da se ne smejo pustiti šolske knjige brez kontrole: toda interesi pouka in vzgoje v narodnih šolah pa zahtevajo, da ta pravca državne kontrole ne ovira slobodnega tekmovalstva v spiso-

\* Demokratično bi bilo, da podajo svoje predloge tudi okrajne učiteljske konference. Ured.